

İSTANBUL'UN EKOLOJİK TALAN HARİTASI

TMMOB İSTANBUL İL KOORDİNASYON KURULU KENT KOMİSYONU

&

KUZEY ORMANLARI SAVUNMASI

1 HAZİRAN 2015

İSTANBUL

İSTANBUL'DAKİ DOĞAL ALANLAR

- ▶ Ormanlar
- ▶ Kumullar
- ▶ Meralar
- ▶ Fundalıklar
- ▶ Göller
- ▶ Kıyılar
- ▶ Adalar

İstanbulun Çevre Sorunları Öncelik Sırası

(Çevre Şehircilik Bakanlığı Araştırmasına Göre)

- ▶ Su Kirliliği
- ▶ Atık Problemi
- ▶ Hava Kirliliği
- ▶ Gürültü Kirliliği
- ▶ Doğal Çevre Tahribatı
- ▶ Toprak Kirliliği
- ▶ Erozyon

İstanbul'un Su Kaynakları

(Kaynak: (<http://www.dsi.gov.tr>))

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

- ▶ Ömerli: Toplam 621 km² alanın % 51'i ormanlık alan; % 35'i tarım ve çayır; % 10'u yerleşme ve sanayi; % 4'ü göl;
- ▶ Terkos: Toplam 619 km² alanın % 77'si ormanlık alan; % 17'si tarım ve çayır; % 1'i yerleşme ve sanayi; % 5'i göl;
- ▶ Büyükçekmece: Toplam 621 km² alanın % 20'si ormanlık alan; % 63'ü tarım ve çayır; % 12'si yerleşme ve sanayi; % 5'i göl;
- ▶ Darlık: Toplam 199 km² alanın % 72'si ormanlık alan; % 25'i tarım ve çayır; % 1'i yerleşme ve sanayi; % 3'ü göl;
- ▶ Alibeyköy: Toplam 160 km² alanın % 68'i ormanlık alan; % 19'u tarım ve çayır; % 3'ü yerleşme ve sanayi; % 2'si göl;
- ▶ Elmalı: Toplam 81 km² alanın % 42'si ormanlık alan; % 31'i tarım ve çayır; % 26'sı yerleşme ve sanayi; % 5'i göl;

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

► 1. BÜYÜKÇEKMECE

- DSI'ye göre Ahmediye mutlak koruma alanında, Mimarsinan kısa mesafeli koruma alanında ve Tepecik de orta mesafeli koruma alanında yer almaktadır.
- 1970'li yıllardan bu yana süregelen yoğun göç nedeniyle hızlı bir kentleşmeye maruz kalmıştır.
- Arazi kullanımında taşocağı, yerleşim alanı ve sanayi kullanımı artmıştır.
- Kırlık, ormanlık ve tarımsal alanlar düşüş göstermiştir.
- Mutlak-kısa mesafeli- orta mesafeli koruma alanlarında; tesisler, çiftlikler, mandıra, yerleşim alanları ve sınırlı endüstriyel faaliyet tespit edilmiştir.
- Evsel atıksu maruziyeti fazla.

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

► 2. TERKOS

- Bölge nüfusunun çoğu mutlak ve uzun mesafeli koruma alanında yaşıyor.
- Ormanlı, Hisarbeyli ve Çelepköy de kısa mesafeli koruma alanı sınırları içerisinde bulunmaktadır.
- Tayakadın Deresi çevresindeki kentleşme ormanların tahrip olmasına neden olmuştur.
- Karlıyan Deresi civarındaki kirlenmede artış var.
- Tarım alanları var. Zirai ilaç kullanımı.
- Hayvancılık, metalik olmayan maden ocakları.

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

► 3. ELMALI

- Mutlak, kısa mesafeli ve orta mesafeli koruma alanları var.
- Kentleşme yoğun. (Beykoz bölgesi)
- Orman tahribatı var.
- Ormanlık alanlar yerleşim alanlarına dönüşmüş durumda.
- Kaçak yerleşim nedeniyle evsel atıksu deşarjının sızma ve yüzey akıntısı yoluyla havzalara ulaşmaktadır.
- TEM otoyolu havza koruma alanlarının içinden geçmekte ve suda trafik kirliliğinin etkilerinin görülmesine de neden olmaktadır.

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

► 4. ÖMERLİ

- Şehre su temininde en büyük payı sağlayan havza olarak öne çıkmaktadır.
- Yıllık kirlenme oranının yükselmesi ve plansız gelişmeler nedeniyle su kalitesi ağır bir şekilde zarara uğramıştır
- Sultanbeyli, Sancaktepe ve Samandıra semtleri Ömerli Gölü'nün çevresinde konuşlanmıştır. Sancaktepe semtinin kuzeydoğu kısmı havzaya aittir ve göl sınırına yakın kesimlerde kaçak yerleşimlere ev sahipliği yapmaktadır.
- Mutlak ve kısa mesafeli koruma alanındaki yerleşimler havzaın su kalitesi üzerinde zararlı etkilere neden olmaktadır. En önemli kirlilik kaynaklarının evsel yerleşmelerden kaynaklandığı ortaya konulmuştur.
- Esenceli, Kurt Doğmuş ve Emirli'nin mutlak koruma alanı içinde. Ballıca, Kurna, Paşaköy ve Koçullu ise orta mesafeli koruma alanının sınırları içinde bulunmaktadır.
- Havza alanında hayvancılık ve metal endüstrisi de dahil olmak üzere endüstriyel tesisler tespit edilmiştir.
- Tarımsal alanlarda düşüş, yapılaşmada artış var.
- Otobanlar da koruma alanlarının içinden geçerek bölgedeki kirlenmeyi artırmaktadır.

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

► 5. KÜÇÜKÇEKMECE

- Yüksek oranda göç = Çarpık kentleşme.
- Çarpık kentleşme ve evsel ile endüstriyel deşarj kirlenmeye neden olan en büyük etmenler.
- Bölgedeki endüstriyel ve evsel atıksuların göle boşaltıldığı da bilinmektedir.
- Hadımköy ve İkitelli'deki pek çok sanayi tesisi, atık maddelerini Küçükçekmece Gölü'nü besleyen Nakkaşdere ve Eşkinöz derelerine boşaltmaktadır.
- Endüstri kolları arasında tekstil, metalürji, kimya, kereste ve dericilik faaliyetleri de bulunmaktadır.
- Metal, petrol ve plastik firmaları bölgedeki, özellikle de göl ve derelerin çevresine konuşlanan Hadımköy, Kayabaşı ve Firüzköy'deki en kayda değer sanayi kolları olarak öne çıkmaktadır.

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

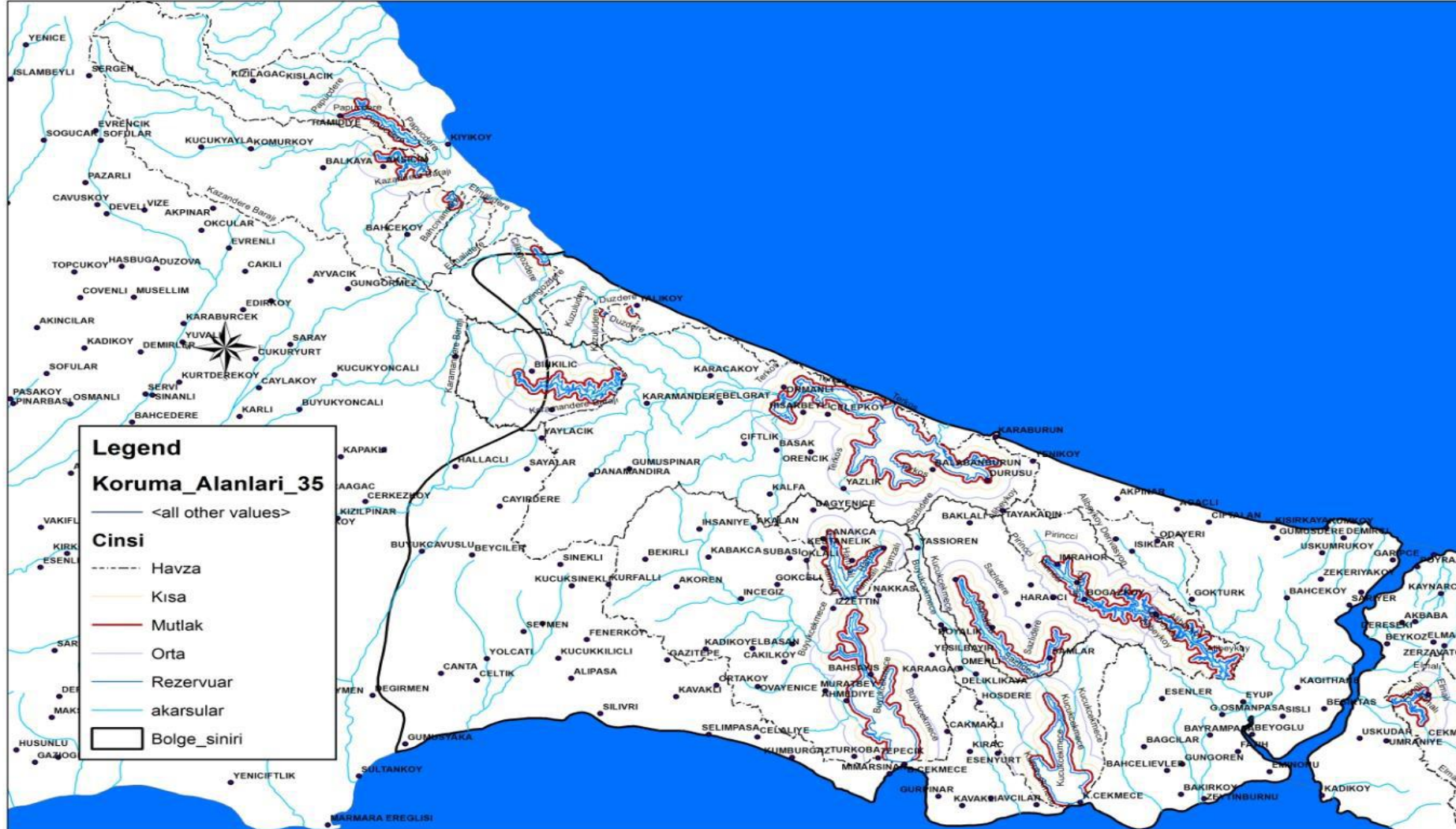
- ▶ **6. DARLIK**
- ▶ Kentsel alan mutlak koruma alanında 1.23 hektar; kısa mesafeli koruma alanında 4.78 hektar; orta mesafeli koruma alanında 3.68 hektar ve uzun mesafeli koruma alanında 70.81 hektar kaplamaktadır.
- ▶ Bölgedeki kentsel alan yüzdesinin düşük olmasına karşın; evsel atıksular gölü besleyen nehirlere boşaltılmakta, bu da su kalitesinin kısmen kirli olarak nitelendirilmesine neden olmaktadır.

İstanbul'un İçme Ve Kullanma Suyu Havzalarında Arazi Kullanımı

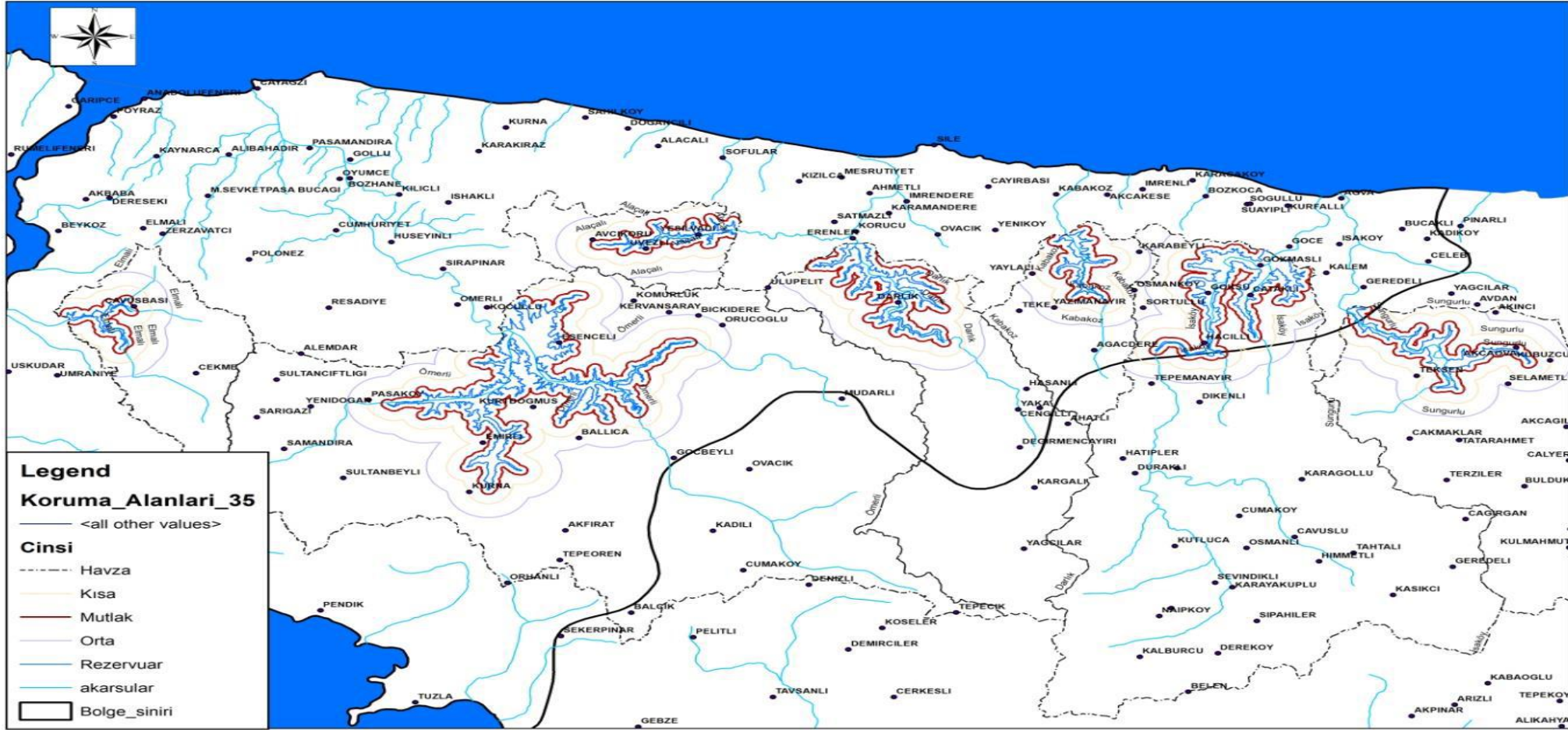
► 7. ALİBEYKÖY

- Günümüzde her tarafı yerleşim ve sanayi alanlarıyla kaplıdır.
- Gaziosmanpaşa ve Sultangazi ilçeleri Alibeyköy havza alanında bulunmakta ve hızlı nüfus artışına sahne olmaktadır.
- Boğazköy ve İmrahor ise mutlak koruma alanı içinde yer almaktadır.
- Suların nikel, sülfat, cıva gibi ağır metaller ve katı maddeler yüksek konsantrasyonlarda bulunmaktadır.

Terkos, Büyükçekmece, Küçükçekmece ve Alibeyköy havzaları (DSİ,2006)

Elmalı ve Ömerli havzaları (DSİ,2006)

İstanbul'da Ekolojik Yıkım (Avrupa Yakası)

- ▶ Silivri-Selimpa Atıksu
- ▶ Büyükçekmece Gölü, Albatros Parkı
- ▶ Ataköy sahil şeridinin düzensiz imara açılması
- ▶ Terkos Havzası
- ▶ Alibeyköy
- ▶ Esenler
- ▶ Gaziormanpaşa
- ▶ Fatih Ormanları
- ▶ Taksim Gezi Parkı ve Çevresi
- ▶ Sarıyer
- ▶ Garipçe
- ▶ Kuzey Ormanları
- ▶ Ağaçlı Köyü
- ▶ Yenikapı Sahil Dolgu Alanı
- ▶ Yedikule Bostanı
- ▶ Başakşehir
- ▶ Zeytinburnu Ayamama Deresi

İstanbul'da Ekolojik Yıkım (Anadolu Yakası)

- ▶ Validebağ Korusu
- ▶ Beykoz Ormanları
- ▶ Poyrazköy
- ▶ Kurbağalidere
- ▶ Kalamış Marina
- ▶ Moda Sahili
- ▶ Maltepe Dolgu Alanı
- ▶ Üsküdar parklarının tesislere dönüşümü
- ▶ Çamlıca Tepesi
- ▶ Ataşehir
- ▶ Kuzguncuk Bostanı
- ▶ Adaların imara açılması
- ▶ Yassıada
- ▶ Anadolu Yakası Sahil Şeridi
- ▶ Pendik Hayvan Barınağı

İSTANBUL'DAKİ EKOLOJİK YIKIMIN SEBEPLERİ ve ETKİLERİ

SEBEPLER

- ▶ Çarpık Kentleşme
- ▶ Su Havzalarının ve Ormanlık Alanların Yapılaşmaya Açılması
- ▶ Kentsel Dönüşüm
- ▶ Dolgu Alanları
- ▶ Aşırı Betonlaşma
- ▶ Nüfus ve Trafik
- ▶ Rant İçin Şehircilik
- ▶ MEGA PROJELER

EKOLOJİK ETKİLER

- ▶ Su havza alanlarında ve su miktarında kayıp
- ▶ Ormanlık alan tahribatı
- ▶ Su, toprak, hava, gürültü, ışık kirliliği
- ▶ Kuş Göç Yollarının Riski
- ▶ Biyoçeşitlilikte azalma
- ▶ Hayvanların yeterli yiyecek, su, yaşam alanı bulamaması
- ▶ Endemik Bitki Türlerinde Azalma
- ▶ Isı Adası ve Küresel İklim Değişikliği

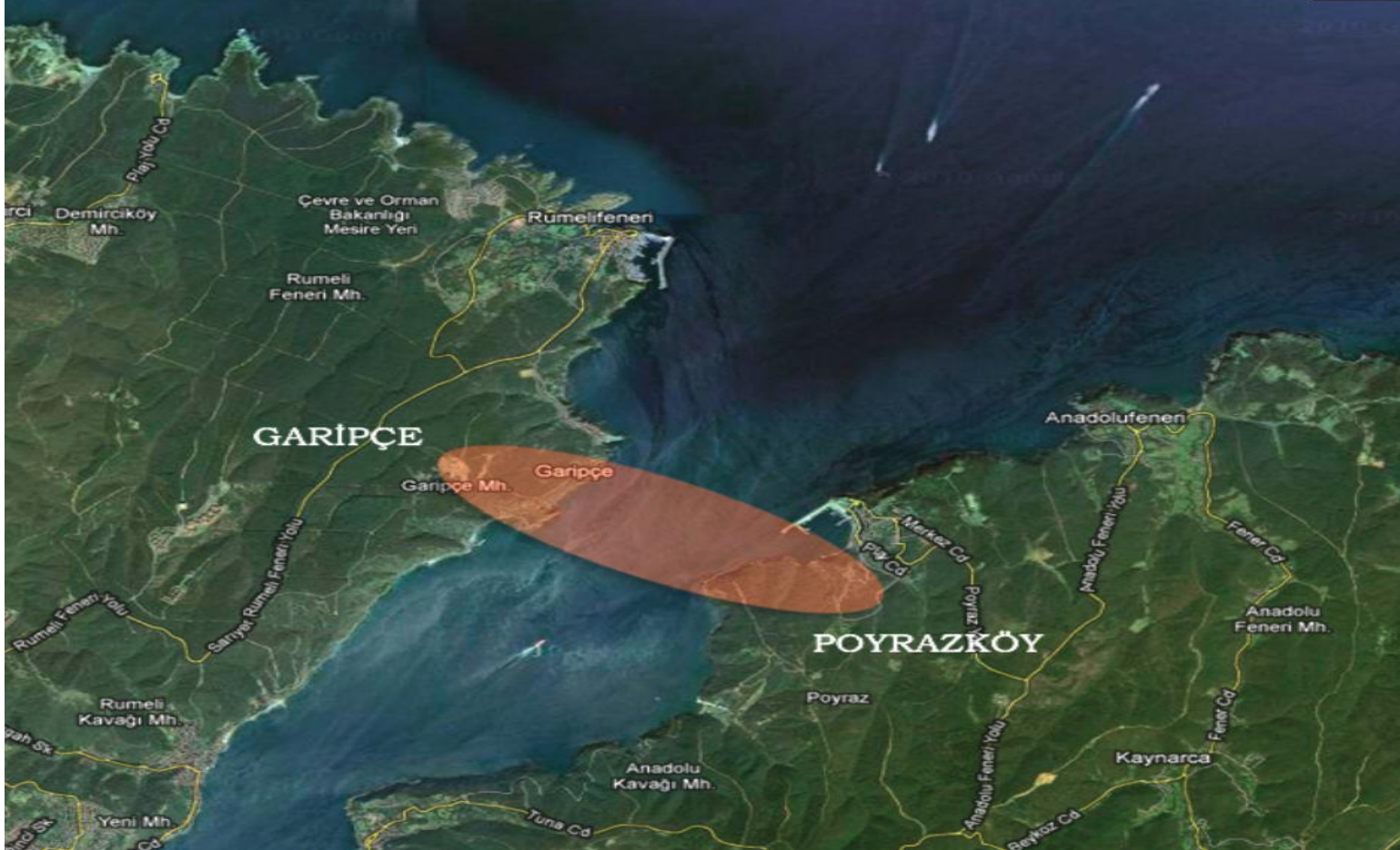
**«MEGA» PROJELER
ETKİSİYLE
İSTANBUL'UN
EKOLOJİK TALANI**

Doęa derneğinin belirlediği 305 önemli doğa alanından 11'i İstanbul'da ve 7'si projelerin etkisi altında;

- Terkos havzası
- Küçükçekmece havzası
- Batı İstanbul meraları
- Ağaçlı kumulları
- Kilyos Kumulları
- Boğaziçi
- Ömerli havzası

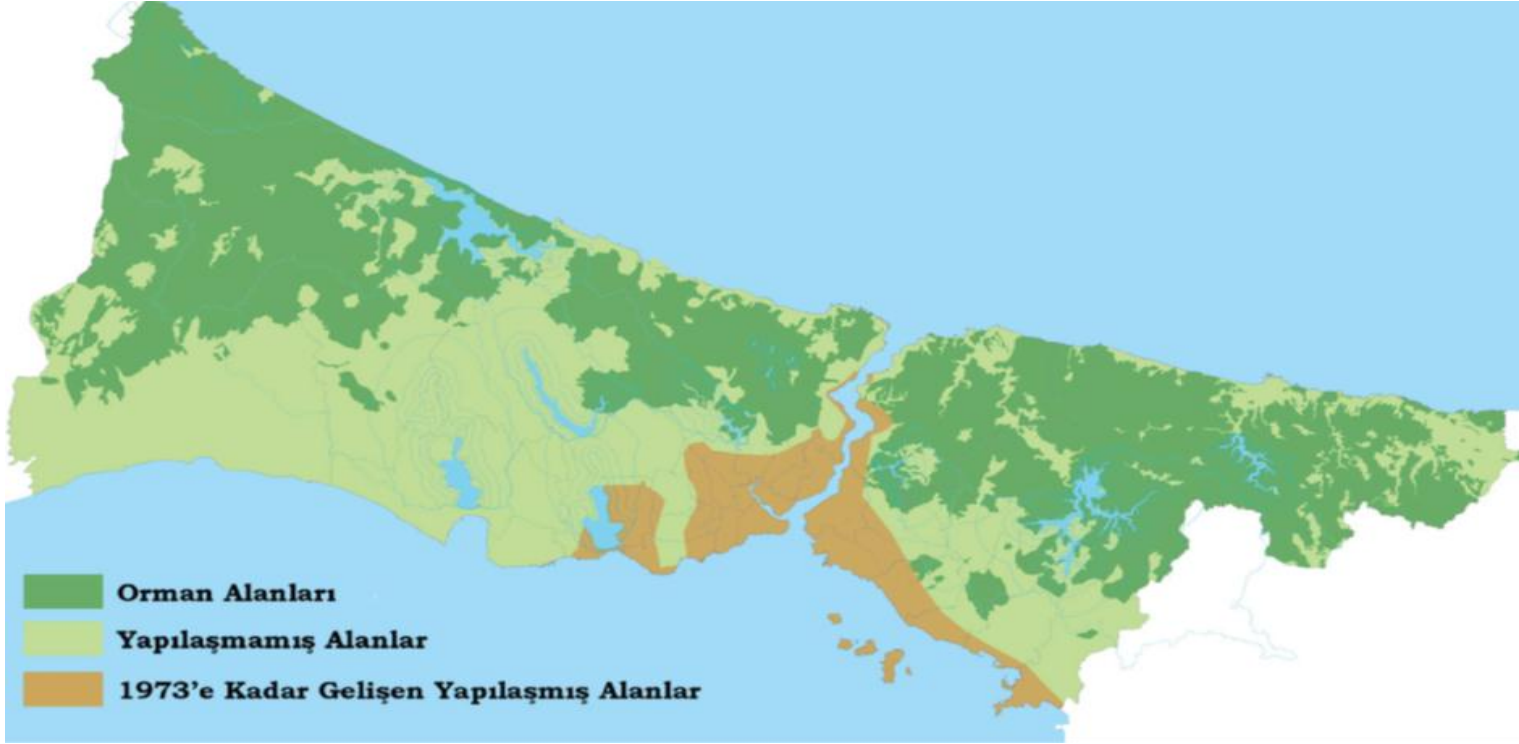
3. KÖPRÜ VE EKOLOJİK TALAN

(Güzergah: İstanbul'un en kuzey kesiminde, Garipçe-Poyrazköy hattı olarak belirlenmiştir.)

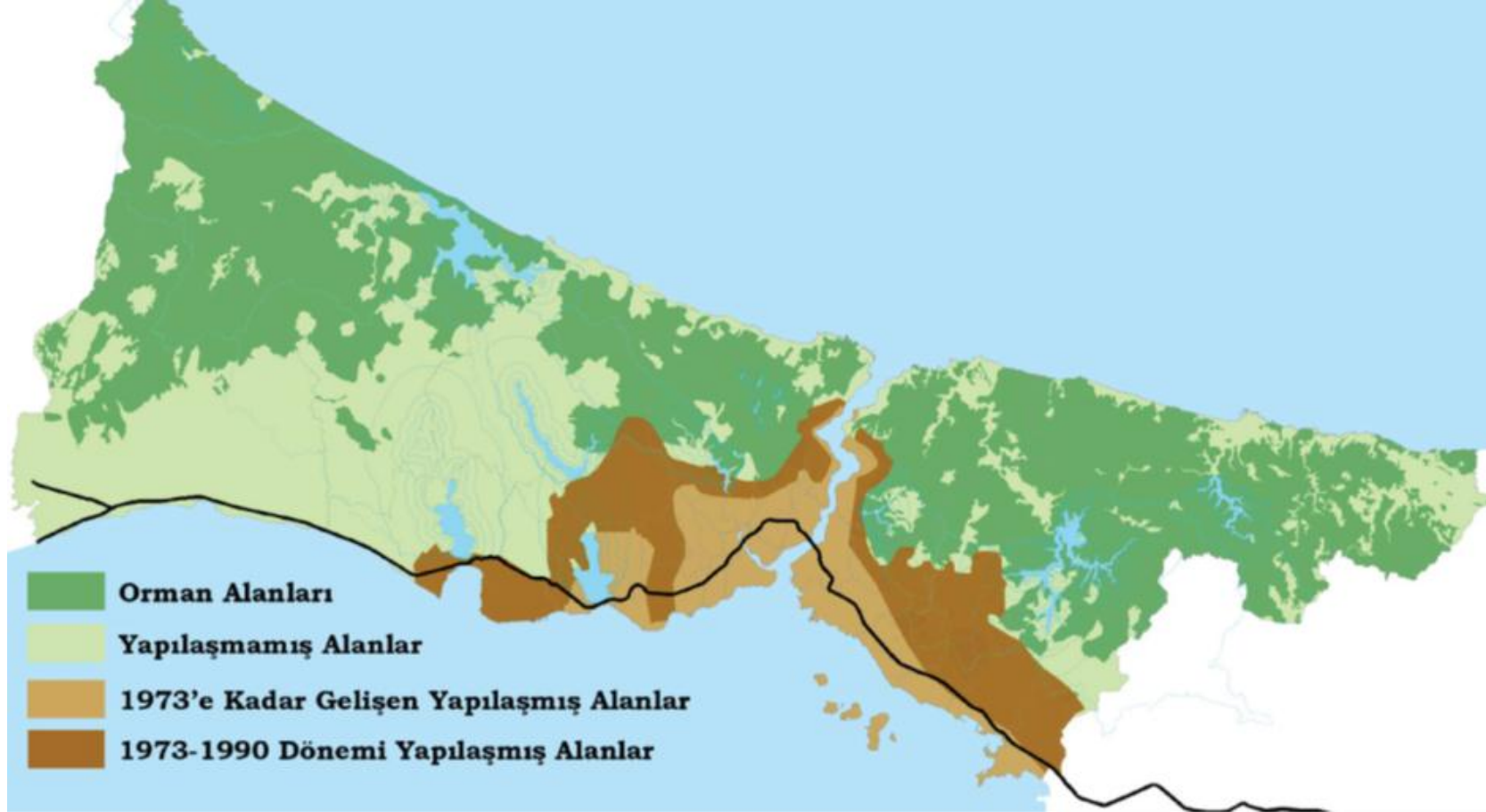

HATIRLAYALIM: 1. VE 2. KÖPRÜ YAPIMINDAN SONRA İSTANBUL'DAKİ DÖNÜŞÜM

1. ve 2. Köprüden Önce İstanbul

BOĞAZIÇI KÖPRÜSÜ'NDEN SONRA

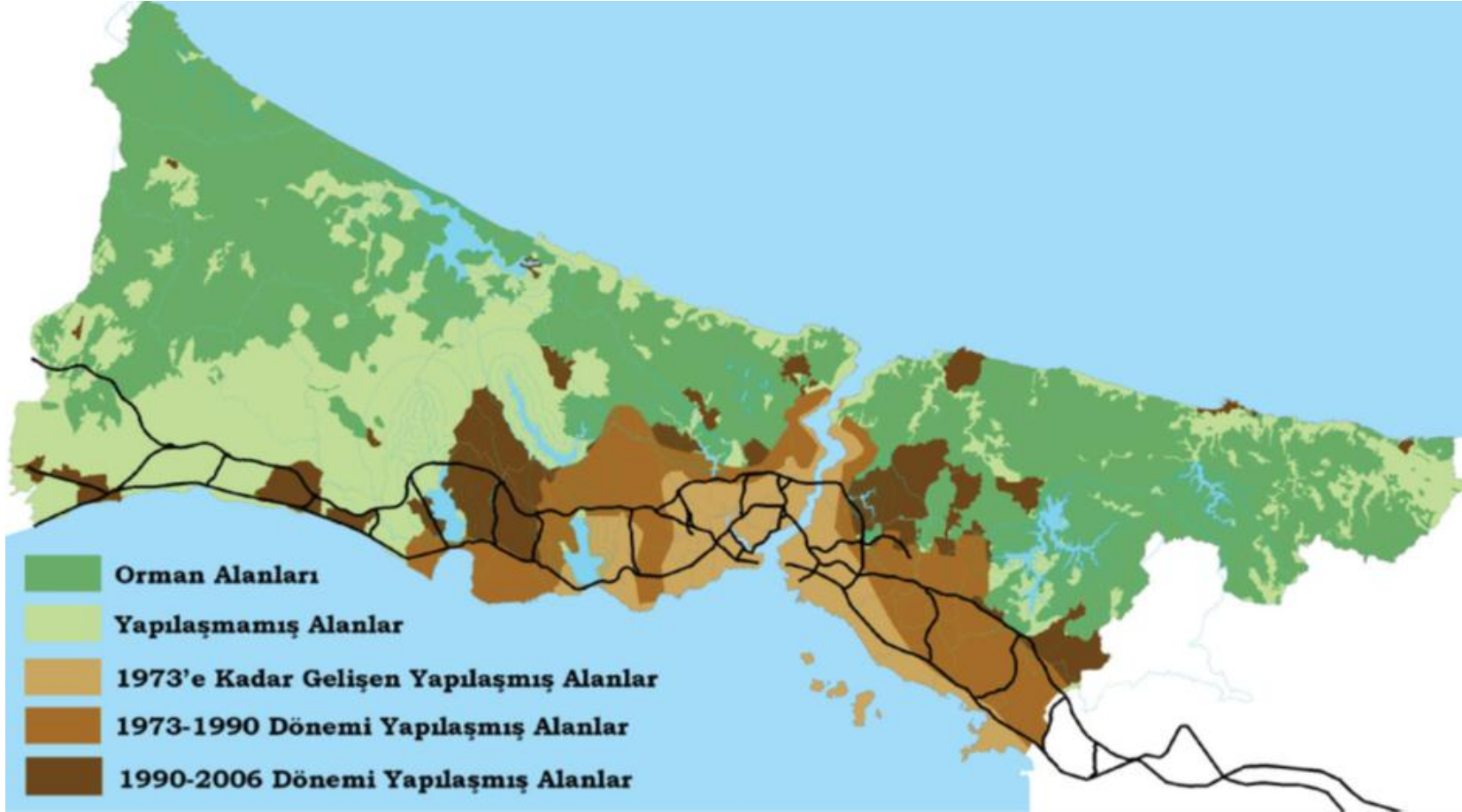
Boğaziçi Köprüsü'nün yapılmasından sonra;

- ▶ 1973'ten 1974'e, boğazı geçen taşıt sayısındaki artış : % 200
- ▶ Taşınan yolcu sayısındaki artış: % 4

Köprünün asıl etkisi: insan değil araç taşımak.

- ▶ 1970-1990 yılları arasındaki özel otomobil sahipliği artışı: %230
- ▶ Sonuç: Kentin merkezden uzak kesimlerinin yerleşime açılması.

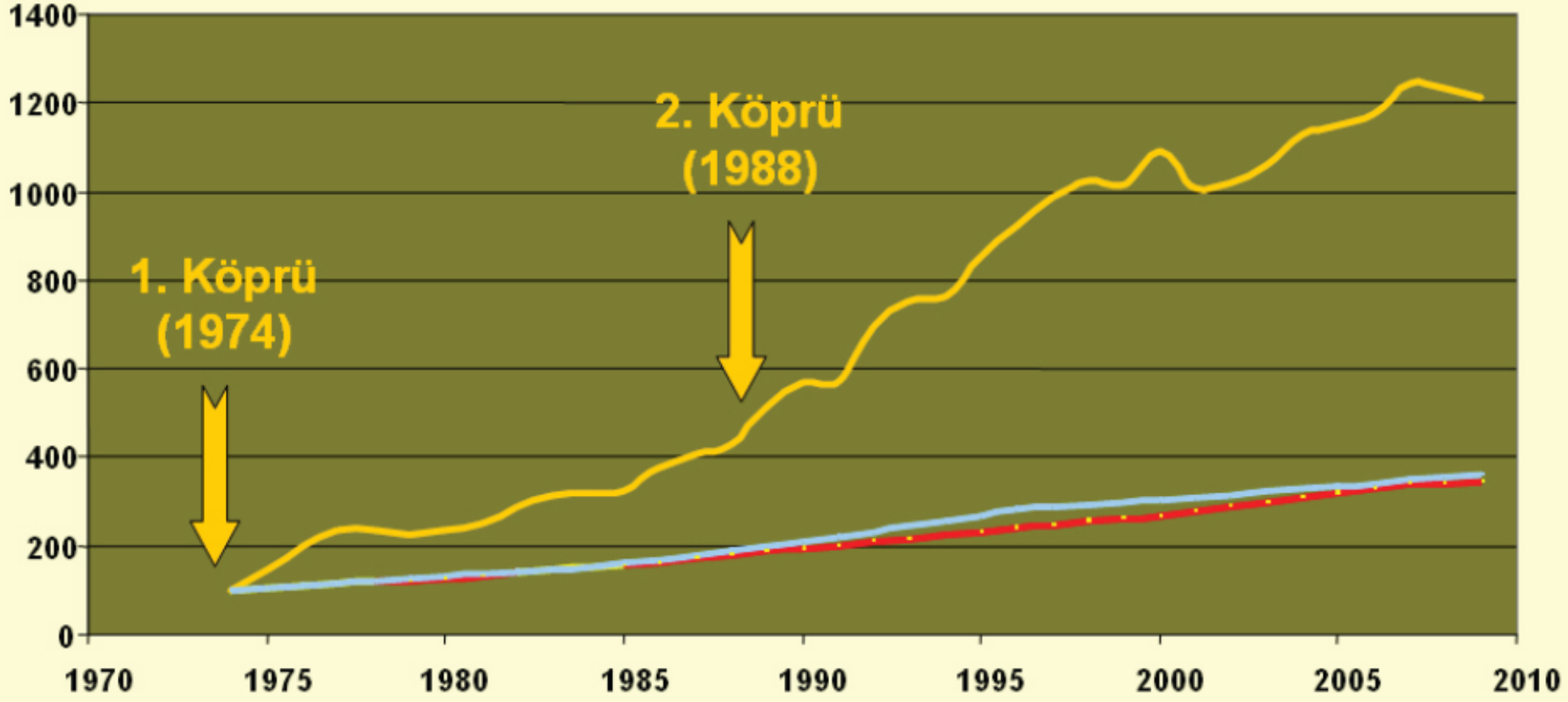
FATİH SULTAN MEHMET KÖPRÜSÜ'NDEN SONRA

Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün Yapılmasından Sonra;

- ▶ Boğazdan geçen taşıt sayısı artışı: ??
- ▶ Taşınan yolcu Sayısındaki artış: %170
- ▶ Özel Otomobil kullanımı 1987'de %19,3, 2006'da %26,34
- ▶ Otobüs (İETT + Özel Halk O.) kullanımı: 1987'de %35,2 2006'da %24,12
- ▶ Minibüs kullanımı: 1987'de %19 2006'da %16,71
- ▶ Raylı Sistemler: 1987'de % 3,8 2006'da %4,6
- ▶ **SONUÇ: 2. köprünün kent içi trafiğine olan temel etkileri: “özel araç sahipliğini arttırmak” ve “boğaz geçişlerinde toplu ulaşımın önemini azaltmak”**

KÖPRÜ VE NÜFUS

- ▶ 2. Köprü ve TEM bağlantılı yollarının faaliyete geçişini takip eden 10 yılın sonunda, TEM boyunca uzanan ve köprü bağlantılarıyla beslenen ilçelerden;
- ▶ Gaziosmanpaşa'nın nüfusu 360 bin,
- ▶ Ümraniye'nin nüfusu 305 bin artmış;
- ▶ 1989'da Ümraniye'ye bağlı bir yerleşim olan Çekmeköy'ün nüfusu 13.500'den 37.500'e,
- ▶ Sultanbeyli'nin nüfusu 82.000'den 175.000'e
- ▶ Arnavutköy'ün nüfusu ise 21.000'den 37.500'e yükselmiştir.
- ▶ Beykoz, Sarıyer ve Eyüp ise nüfusu önemli oranda (45-70 bin arasında) artan ilçeler olarak öne çıkmışlardır.

İstanbul'da nüfus artışı yılda % 4,

özel otomobil sahipliliğindeki artış ise yılda % 16'dır.

Buna göre,

Mevcut eğilimin devam etmesi halinde bu talebi karşılamak için;

2020 yılında 7 köprü,

2040 yılında ise 70 köprü gerekecektir.

İSTANBUL'UN İKİ KÖPRÜSÜ VE EKOLOJİK YIKIM

- ▶ Kuzeye doğru genişleme;
- ▶ *içme suyu kaynakları,
- ▶ *orman alanları,
- ▶ *su havzaları,
- ▶ *kırsal yerleşimler
- ▶ *tarım alanları üzerindeki yapılaşma baskısını arttırmıştır.
- ▶ Önemli bitki alanlarına ve biyolojik çeşitliliğe telafisi mümkün olmayan zararlar vermiştir.

2009 yılı 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı:

- “İstanbul’un Doğu-Batı aksında ve Marmara Denizi boyunca doğrusal bir yapıda ve çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda çok merkezli (sıçrayarak) geliştirilmesi ve kuzeye doğru gelişimin kontrol altına alınması”

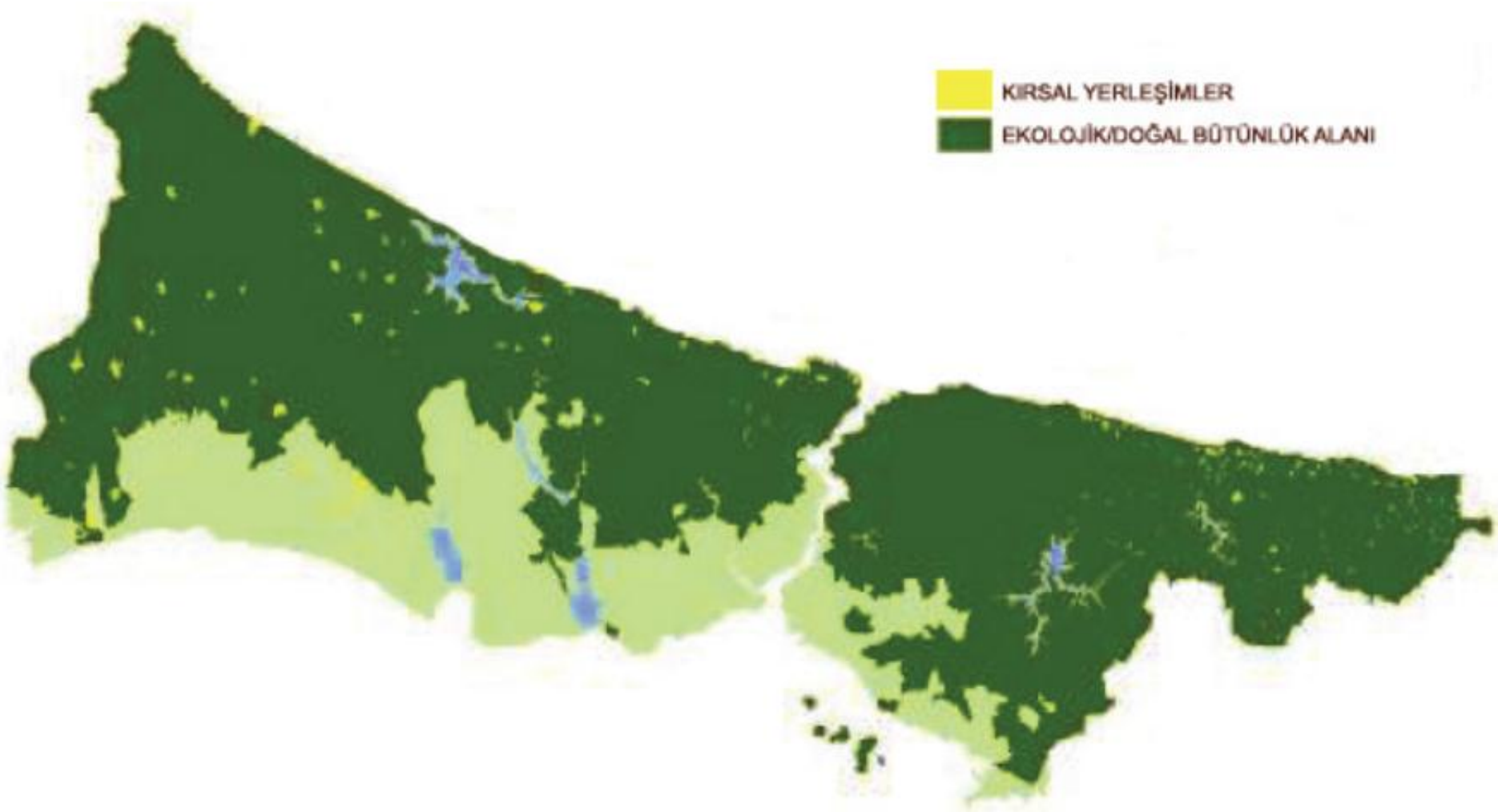
3. Köprü Projesi; kentin kuzey kesimlerindeki; doğal kaynaklar ve kırsal yerleşimler üzerindeki yapılaşmayı ve nüfusu arttıracak, 2B alanları ve özel orman alanlarını tehdit edecektir.

- ▶ **Bu alanlar;**
- ▶ •Yakın çevrelerinde 1/100.000 Ölçekli ÇDP'nin öngördüğü **düşük yoğunluklu** (hektar başına 50-100 kişi) **gelişme** önerisi ile yapılaşması halinde, kente eklenecek nüfus **924.400** kişidir.
- ▶ • 3. Köprü Projesi'nin etki alanı içinde **yapılaşma baskısına maruz kalacak tarım alanları**, içinde bulunduğu kırsal alanların yoğunluğuna uygun yapılaşsa kente eklenecek nüfus miktarı **2.419.900** olacaktır.
- ▶ •**Havza içi yapılaşma baskısının kontrol altına alınamaması** halinde 3. Köprü Projesi'nin etkileyeceği havza alanlarının yapılaşmasıyla mevcut nüfusa **226.050** kişilik bir nüfus daha eklenecektir.
- ▶ •Etki alanı içindeki **orman alanlarının** da yapılaşma baskısı içine girmesi ve düşük yoğunlukla yapılaşması halinde, **3.773.250** kişilik bir nüfus kuzey kesimlere yerleşecektir.
- ▶ Ek nüfus: 7.343.600 kişilik
- ▶ İstanbul'un öngörülen nüfusu: 23,3 milyonluk
- ▶ 2023 için ÇDP'nin öngördüğü: 16 milyon

İstanbul'un mevcut yerleşim alanları ile Karadeniz kıyısı arasında kalan kesiminde;

- ▶ • önemli orman alanları,
- ▶ • su havzaları,
- ▶ • kumullar,
- ▶ • barajlar,
- ▶ • bentler,
- ▶ • tabiat parkları,
- ▶ • rekreasyon (eğlence-dinlenme) alanları,
- ▶ • Çok sayıda endemik (başka yerde yaşamayan) bitki ve hayvan türlerinden oluşan farklı ekosistemlerin bir arada bulunduğu bütüncül bir ekolojik alan yer almaktadır.

İstanbul'un Ekolojik/Doğal Bütünlük Alanı

3. Köprü güzergahı; Türkiye ölçeğinde farklı nitelikteki orman alanlarını barındırmaktadır.

Orman ne demek?

- Odun ve diğer orman ürünlerinin kaynağı olması,
- su üretimi,
- su varlığını koruma ve düzenlemesi,
- toprağı koruması,
- biyolojik çeşitliliğı geliştirmesi,
- iklim üzerinde olumlu etki yapması,
- rekreasyon yönünden yararı,
- sağık üzerinde etkili olması,
- zehirli karbon gazını tutma ve havadaki zararlı tozları filtreleyerek ürettiğı temiz hava.

Orman Tahribatı

- ▶ 1971 264,8 bin ha
- ▶ 2012 240,3 bin ha

3. Köprü Bağlantı Yollarıyla Birlikte;

- ▶ Avrupa Yakasında 1416 ha
- ▶ Anadolu Yakasında 1126 ha

Olmak üzere,

Toplam 2542 ha orman alanı tahsis edilmiştir.

Kuzey Ormanları ve Su Havzaları

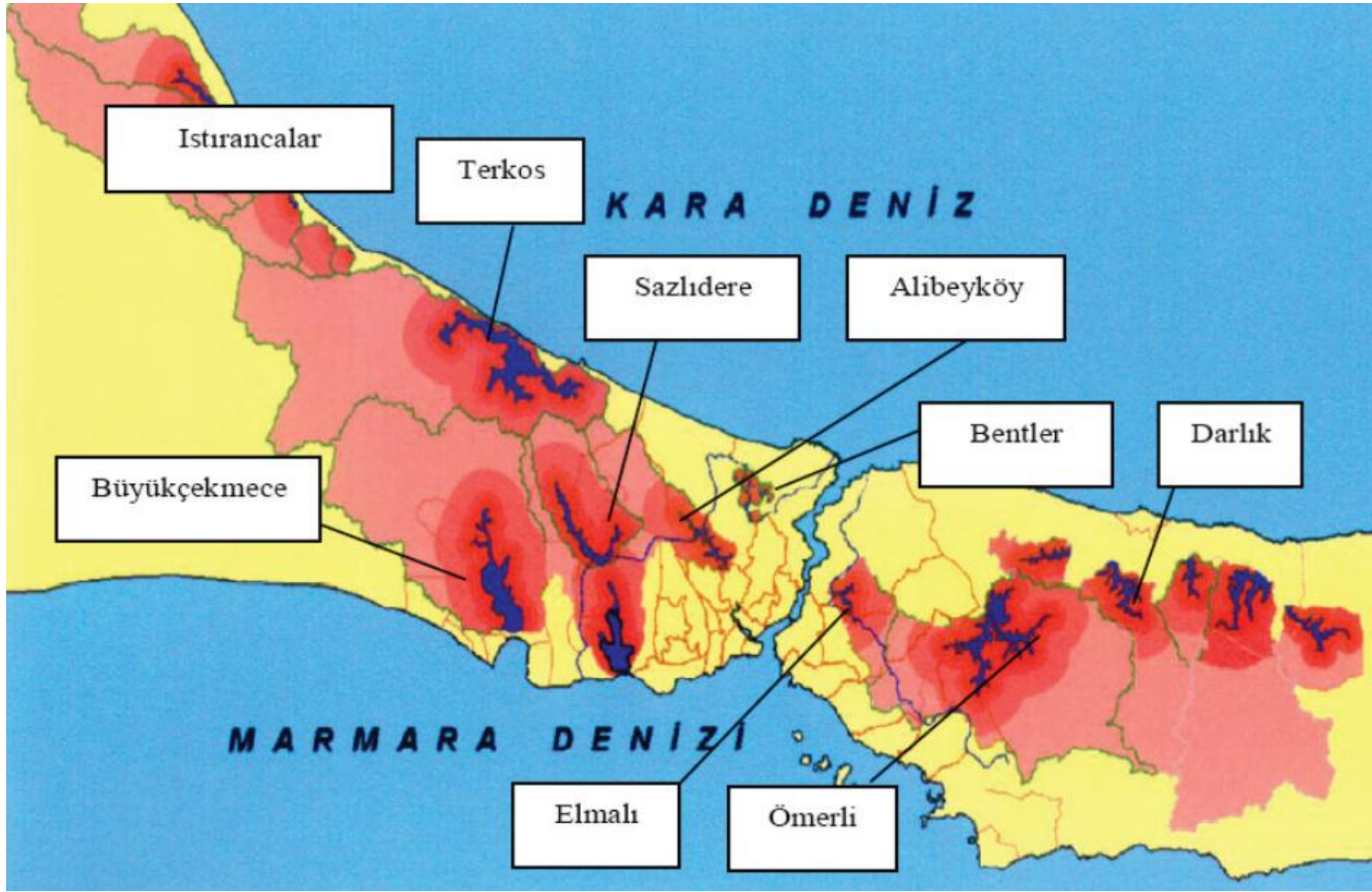
Kuzey Ormanları,

Avrupa yakasındaki;

- ▶ •Istranca,
- ▶ •Terkos,
- ▶ •Büyükçekmece,
- ▶ •Alibeyköy
- ▶ •Sazlıdere

Anadolu yakasındaki;

- ▶ •Ömerli,
- ▶ •Elmalı
- ▶ •Darlık havzalarını barındırmaktadır.

BİR ÖRNEK: Belgrad Ormanları;

- ▶ • 7 adet su bendini barındırmaktadır.
- ▶ • Aynı orman içerisinde yer alan Atatürk Arboretumu (Botanik bahçesi) dünyaca bilinen önemli 450 bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır.

Biyolojik eřitlilik (bitki ve hayvan çeşitliliği) bakımından önemli bir yere sahip olan İstanbul ve çevresindeki orman alanları;

- ▶ Dünyanın önemli kuş göçü yoğunlaşma alanlarından olup, yüz binlerce su kuşuna, yırtıcı ve tücü kuş türüne göç döneminde ev sahipliğiyapmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle İstanbul Boğazı, ülkemizde ve dünya üzerinde kuş göçünün en iyi izlenebildiği yerlerden biridir.
- ▶ Sarıyer'deki Türkmenbaşı ve Beykoz'daki Polenezköy Tabiat Parkları, barındırdıkları önemli bitki örtüsü ve yaban hayatı ile halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları olarak bu orman alanları içinde yer almaktadırlar.

GEÇMİŐTEN BUGÜNE ARTARAK GELEN TEHLİKE

*Kentin kuzeyindeki doğal/ekolojik alanların sürdürülebilirliđi
TEHLİKE ALTINDADIR!*

- ▶ •İstanbul genelinde yaşanan göç,
- ▶ •yetersiz altyapı,
- ▶ • geciken imar uygulamaları,
- ▶ •tarım arazilerinin el deđiŐtirmesi ve tarım topraklarının parçalanması,
- ▶ •ikinci konutlardaki artış,
- ▶ •kırsalın özgün yapısının bozulması,
- ▶ •yanlıŐ 2B politikaları gibi sorunlar.

Kentin kuzeyindeki bu ekolojik/doğal bütünlük alanı, 3. Boğaz Köprüsü'nün yapılması halinde kaçınılmaz bir kentsel gelişme baskısı altında kalacak ve kent Karadeniz kıyısına kadar genişleyecektir.

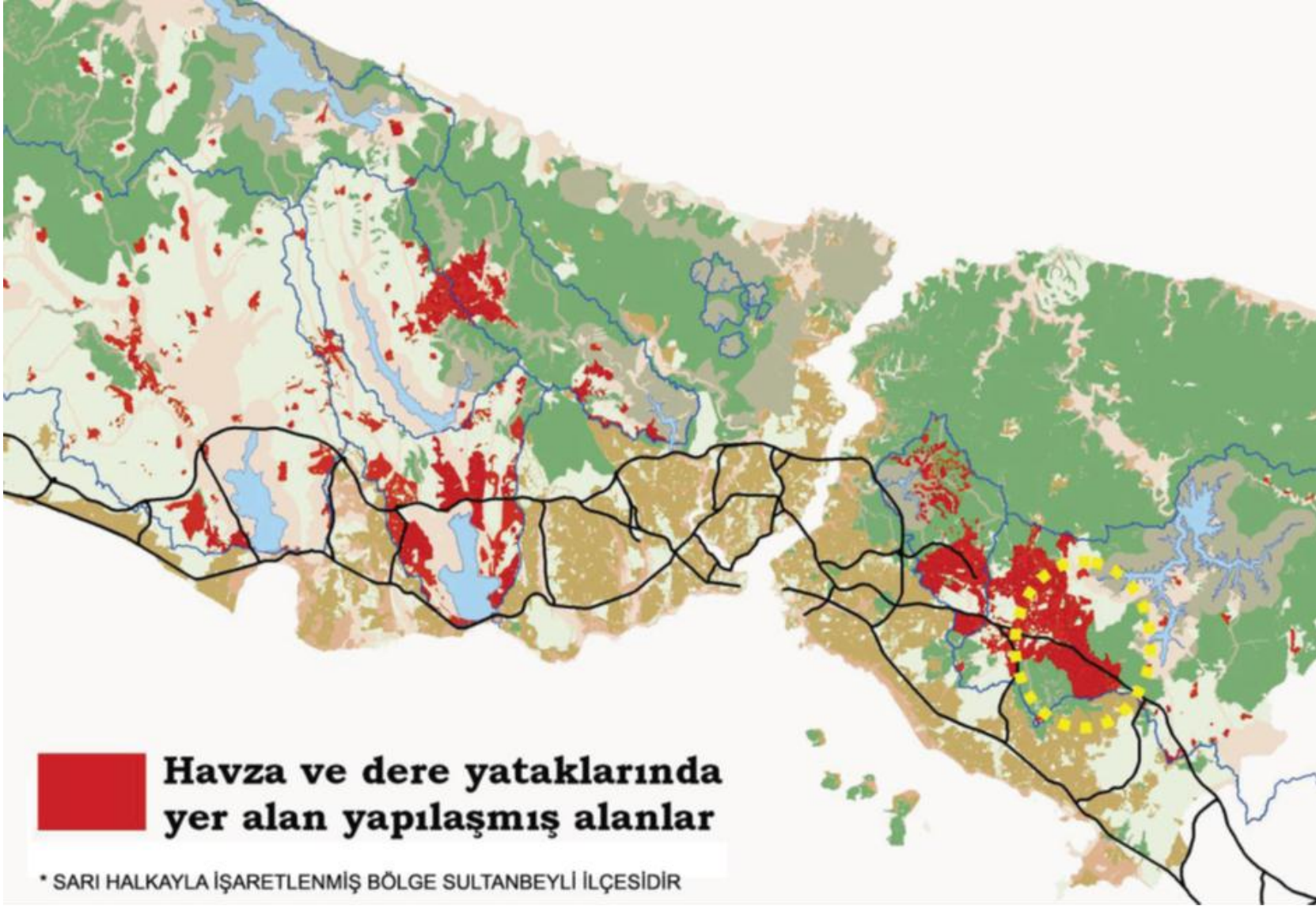

ISI ADASI

- ▶ İstanbul'da yapılan üst ölçekli arazi kullanımı ve ulaşım projelerinin doğal çevre üzerindeki tahribatları ve teşvik ettikleri yeni yapılaşmaların mikro klima üzerinde yarattığı "ısı adası" etkisidir.
- ▶ Mikro klima üzerinde serinletici etkisi olan orman alanlarının, doğal bitki örtüleriyle kaplı alanların ve yapılaşmamış-açık alanların tahribatı, ısı adası etkisini daha da arttırmaktadır.

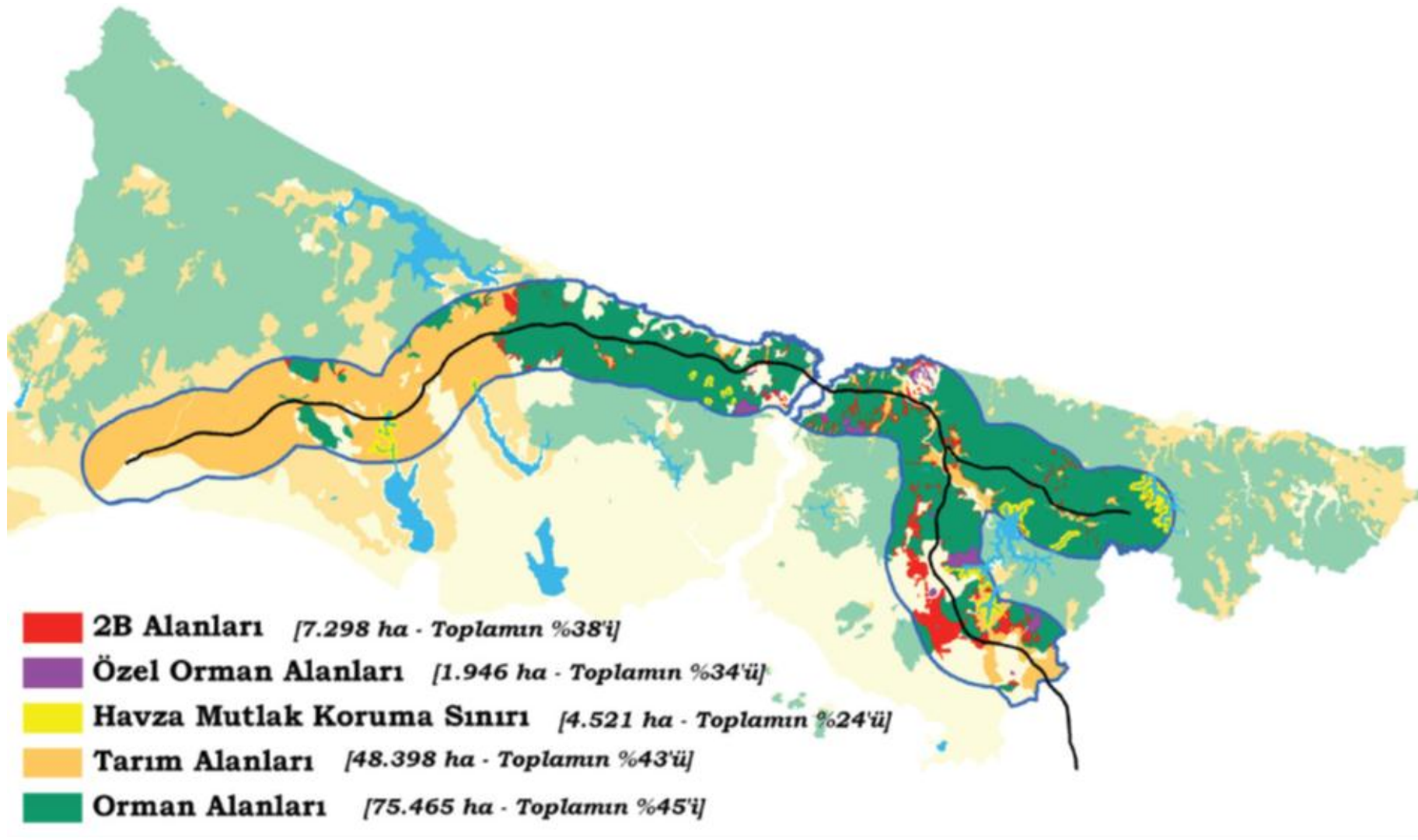
3. KÖPRÜ SONUCUNDA;

- ▶ Boğaz'da yapılması düşünülen 3. Köprü Projesi ve bağlantı yolları; kısa süre sonra kendi trafiğini yaratarak **egzoz salınımlarını** arttıracak.
- ▶ Yeni yol ve bina yapılaşmalarını tetikleyerek **doğal alan tahribatına** yol açacak.
- ▶ İstanbul üzerindeki **ısı adası** etkisinin katlanarak artacak.
- ▶ Sıcaklık değerleri **mevsim normallerinin üstüne** çıkacak.
- ▶ Barajlardaki su seviyeleri kritik seviyelere kadar inecek.
- ▶ Çok büyük bir kısmı su toplama havzalarında kalan 3. Boğaz Köprüsü bağlantı yolları İstanbul'un önemli içme suyu rezervleri olan Ömerli, Elmalı, Darlık, Alibeyköy, Büyükçekmece, Sazlıdere ve Terkos havzalarını yoğun yapılaşma baskısı altında bırakacak.

- 3. Boğaz Köprüsü güzergahına bağlanacak ana ve ikincil yollar, kuzey ormanları ve çevresindeki yaban hayatı olumsuz etkileyecektir.
- Kenarları bariyerle çevrili oto yollar doğrudan yaban hayvanlarının yaşam alanlarını parçalayarak, hayvan türlerinin İstanbul'un kuzeyindeki yayılış alanlarını sınırlandıracaktır.
- Kesilen ağaçlar ile orman alanlarının havadaki zehirli karbon çekimi azalacak, baskı altına girecek ormanlar etkinliklerini düşüreceklerdir. Orman içlerinden geçecek olan yeni karayolları, yangın riskini de beraberinde getirecektir. Ayrıca, bütün otoyollarda olduğu gibi, önemli bir sorun da araç egzozlarından çıkan gazların çevreye olan kirlenici etkileridir.
- Önerilen 3. Boğaz Köprüsü ve bağlantı yollarının her iki yönde 5 km'lik etki kuşağında İstanbul'daki özel orman alanlarının % 34'ü, orman alanlarının % 46'sı, 2B alanlarının % 38'i, tarım alanlarının % 43'ü yer almaktadır.
- Fiziki yapılaşmanın -arıtma tesisi yapımı dışında- yasak olduğu su havzalarının mutlak koruma alanlarının % 18'ini kapsayan bu etki alanı içinde, aynı zamanda 29.000 ha'lık doğal sit alanı da (Tüm sit alanlarının % 45'i) tahrip olma riski taşımaktadır.
- Köprü ve bağlantı güzergahları için düşünülen 150 metrelik kamulaştırma işlemi sonucunda hattın geçeceği ve doğrudan/koşulsuz etkilenecek olan bölgede ise 680 ha doğal sit alanı, 931 ha tarım alanı ve 2,5 milyondan fazla ağaç barındıran 1453 ha'lık orman alanı tamamen yok olacaktır.

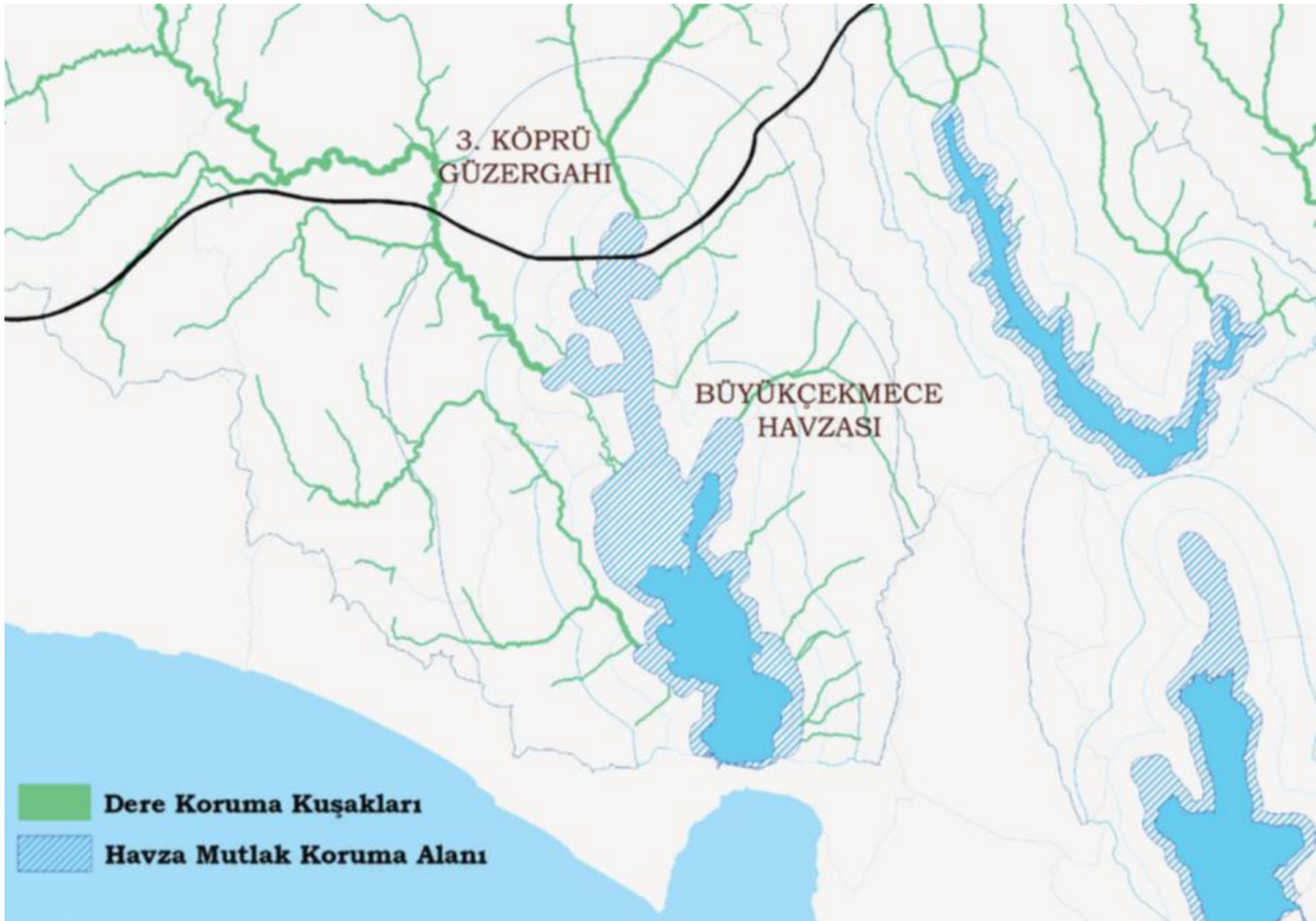
- Ekolojik yaşam alanlarını ve biyoçeşitliliği tehdit eden etkenlerin başında, büyük yaşam ortamlarının yapılacak yollar ile daha küçük yaşam ortamlarına bölünmesi, bu nedenle de söz konusu ortamların kullanım şekillerinin değişmesi gelmektedir.
- Yoğun trafiğin gürültüsü ve egzoz salımı bu bölgelerde yaşayan canlıların yaşam alanlarını terk etmesine neden olacaktır. Hava kirliliğine yol açan atıklar bakımından değerlendirildiğinde ise taşıt egzozlarının kirletici payı (% 47), sanayi ve evsel atıkların toplam kirletici payından (% 35) bile daha fazladır.
- 3. Boğaz Köprüsü yapıldığı takdirde, FSM Köprüsü sürecinde yaşandığı gibi “orman niteliğini yitirdiği gerekçesiyle” bazı alanların orman sınırları dışına çıkarılması yönünde baskılar artacaktır. (Anadolu Yakası’nda, TEM Otoyolu’nun geçtiği bölgede, orman niteliğini yitirdiği gerekçesiyle 11.856 hektar alan orman sınırları dışına çıkarılmıştır).

**Boğaz Köprüsü Güzergahının 5 km'lik Etki Kuşağında
Etkilenebilecek Doğal Alanlar**

3. KÖPRÜ İSKİ İçme Suyu Havzaları Yönetmeliği'ne Uygun Değil!

İstanbul'un su havzaları ve dere yataklarındaki fiziksel yapılanmaları düzenleyici maddeler içeren İSKİ İçme Suyu Havzaları Yönetmeliği **“dere ve su havzalarındaki mutlak koruma alanlarında (0 ila 300 metre) idare tarafından yapılacak veya yaptırılacak arıtma tesisleri hariç hangi maksatla olursa olsun hiçbir şekilde yapı yapılamaz”** ifadesi ile 3. köprü projesi güzergahının Büyükçekmece Havzası Mutlak Koruma Alanı'ndan geçiyor olması bir arada düşünüldüğünde, projenin su kaynakları üzerindeki olası tahribatını ve yönetmeliğe aykırılığını ortaya koymaktadır.

Büyükçekmece Havza Mutlak Koruma Alanından Geçen 3. Köprü Güzergahı

3. HAVALIMANI VE EKOLOJİK TALAN

3. Havalimanı Çed raporuna göre proje alanı: 7.650 ha

- 6.173 ha orman
- 1.180 ha madencilik ve diğer kullanım
- 660 ha göl
- 236 ha tarım
- 2 ha fundalık
- Proje alanınının %2.47'lik (yaklaşık 182 ha) kısmı özel mülkiyette

3. Havalimanının Su Kaynaklarına ve Çevreye Etkisi

- ▶ Terkos Gölü su potansiyeli ile İstanbul çevresindeki tatlı su rezervlerinin %22'sine sahiptir. Istranca derelerinden gelen sular için depo vazifesi görmektedir.
- ▶ Söz konusu proje alanının bir bölümü, halihazırda planlama aşaması devam eden Pirinççi Barajı ile Terkos gölü ve Alibey Barajının uzun mesafe koruma alanında kalmaktadır. Bu kapsamda yapılması planlanan 3. Havalimanı projesi bölgede meydana gelecek nüfus yoğunluğu ve sanayileşme sadece projenin kapsadığı alanları değil tüm havza alanlarındaki kirliliğini geri dönüşü olmayacak biçimde arttırma riski taşımaktadır.
- ▶ Söz konusu projenin etrafında bulunan yüzeysel su kaynakları (Terkos Gölü, Alibeyköy barajı ve planlama aşaması devdevam eden Pirinççi Barajı) şu an Elmalı Barajında yaşandığı gibi kullanılamaz noktasına gelecektir.

Terkos gölü ve 3. Havalimanı

- Terkos Barajı, 3.Havalimanı proje sahasına kuzeybatıda 2,5 km mesafede yer almaktadır.
- Söz konusu proje sahası Terkos Barajı **orta mesafe koruma alanı ve uzun mesafe koruma alanı** içinde kalmaktadır.
- Projenin inşaat aşamasında, inşaat faaliyetleri ve hafriyat dökümü sırasında oluşacak **toz ve egzoz** emisyonları gölü olumsuz etkileyecektir.
- Projenin inşaat aşamasında, alanda bulunan akarsuların yataklarının tahrip edilmesi sonucu Terkos Gölü'nün **su toplama miktarlarında azalma** ve yüzeysel akışlarla kirlilik yüklerinde artma gerçekleşecektir.
- Su toplama alanı 736,2 km², su alanı 39 km² olan Terkos Gölü havzasını besleyen 2 adet derenin, yapılması planlanan inşaat çalışmaları sonucu, göle olan bağlantısı kesilecektir. Söz konusu derelerin tahrip edilmesi sonucu barajda su toplama miktarında azalma ve yüzeysel akışlarla kirlilik yüklerinde artma gerçekleşecektir.
- Terkos gölü havzasını besleyen Ceko deresi ve devamındaki adı Üstülük deresi olan dere ile Yeniköy deresinin bir kısmı tahrip edilecektir. Bu kapsamda Terkos dere akış güzergahlarının bu durumdan etkilenerek su potansiyelinin azalacağı görülmektedir.

Flora ve Fauna'ya Etkiler

- ▶ Flora ve Fauna'ya Etkiler
- ▶ Kuş Göç Yolları
- ▶ Habitat Değişikliği/parçalanması
- ▶ Stresli Ortam

İstanbul'un Önemli Bitki Alanları ve Nesli tehlikede Kabul Edilen Bitkileri

Önemli Bitki Alanı	Kapladığı Alan (ha)	Tehlikede Kabul Edilen Bitkileri
Terkos-Kasatura Kıyıları	127.198	73 (13 endemik)
Ağaçlı kumulları	484	14 (7 endemik)
Kilyos kumulları	351	15 (6 endemik)
Batı İstanbul Meraları	14.900	19 (7 endemik)
Kuzey Boğaziçi	16.645	36 (15 endemik)
Sahilköy-Şile Kıyıları	2307	13 (6 endemik)
Ömerli Havzası	69.184	37 (10 endemik)

Yeni Tesis İhtiyacı

- ▶ Taş Ocağı, çimento, mıcır, kum
- ▶ Havalimanı için 2.5 milyar m³'lük dolgu yapılması planlanmakta. Kanal'dan çıkan hafriyat yeterli değil.

Hava Kalitesi Etkisi

Havalimanı çed raporuna göre dolgu sırasında;

- 3,1 ton/sa CO emisyonu
- 52,2 ton/sa CO emisyonu
- 96,3 ton/sa SOx emisyonu
- 4,7 ton/sa Pb, Zn emisyonu

Dolgu için gerekli mıcır taş ocaklarından sağlanırsa hem daha fazla orman zarar görecektir hem de toz emisyonları artacaktır.

- 102 bin araç trafiği,
- 1370 hava aracı
- Co2
- Azot oksitler
- Kükürt oksitler
- Kadmiyum bakır krom çinko kurşun nikel selenyum

KANAL İSTANBUL VE EKOLOJİK TALAN

Uzunluk 35 40 km (12.5 km Sazlıdere ve Küçükçekmece gölü)
Derinlik 25 m
Hafriyat 600 milyon m³

- Doğal olayların ve işlevlerin etkin olduğu ortam **normal** ortamlardır.
- Doğal dengenin bozulduđu ortamlar **stresli** ortamlardır.
- Stresli ortam koşullarına canlılar ayak uydurmada zorlanır ve çoğu kez de telef olurlar.
- Bu proje, yapımı sırasında ve sonrasında stresli bir ortam yaratacaktır.

Kanal İstanbul İnşaatı Sırasında;

- ▶ Kazı, dolgu, betonlama, asfaltlama, dinamit patlatma, hava tabancalarıyla kırma
- ▶ Aşırı iş makinası kullanma, nakliye
- ▶ Ağaç sökme, kesme
- ▶ Gürültü, kirlilik, egzoz gazı, yoğun trafik
- ▶ Güzergah boyunca toprak kayması, heyelan vb.
- ▶ Çatalca yarımadası ve platosunun drenaj sisteminin tahribi
- ▶ Yöredeki yer üstü ve yeraltı su rezervuarlarının tahribi
- ▶ Doğal mirasın ve yapıların tahribi

Kanal İstanbul İnşaatı Sonrasında;

- ▶ Karadenizin kirlı sularının Marmara'ya taşınması
- ▶ Yapılaşma ve nüfus yoğunluğunun artması
- ▶ Deprem riskinin artması
- ▶ Hafriyatın boyutu

Hafriyatın Boyutu;

- ▶ En kısa güzergahtaki hafriyat yaklaşık 20 m³ kamyonlarla 18 milyon seferde kaldırıyorsunuz günde 1000 araba çalıştırıp her arabaya 10 sefer yaptırırsanız günde 10000 sefer!
- ▶ 18 milyon seferi ancak 5 senede yapabilirsiniz!

Kanalın Etkileri:

- ▶ Kanal projesinin drenaj kanalı gibi çalışarak çevresindeki ekosistemlerin su dengesini bozma riski var.
- ▶ Yeraltı sularının beslenmesinin olumsuz etki
- ▶ Yakın alandaki tarım alanlarında ve yeraltı sularında tuzlanma
- ▶ Kumul hareketlerinin artması
- ▶ Durusu gölünde oluşabilecek etki; gölün denizle arasındaki kumulun durdurulması amacıyla yapılan sahil çamı ağaçlandırmalarının zarar görmesi.
- ▶ Doğrudan projeden olmasa da sonradan yerleşim baskısı ile bu ağaçlandırmaların zarar görmesi kumul hareketlerinin yeniden başlayarak gölün dolmasına neden olabilir.
- ▶ Sulak alan tahribatı
- ▶ Yer altı yerüstü su kaynakları tahribatı (Terkos, Sazlıdere, Alibeyköy, Pirinçci)
- ▶ Tarım ve mera alanlarının azalması
- ▶ Yerleşimler için cazibe alanı yaratarak yerleşimin kuzeye kaymasına neden olacak.

ÖNERİLER

- ▶ İstanbul'un 1. tüm yaşam kaynakları (ormanlar, su havzaları ve tarım alanları) kuzeyde olduğundan, bu alanların ve Boğaziçi'nin korunması için kent kuzeye doğru daha fazla büyümemelidir. Kent, Marmara Denizi'ne paralel, doğu-batı ekseninde çizgisel olarak büyümelidir.
- ▶ Boğaz geçişlerini en aza indirecek arazi kullanımı-ulaşım ilişkisi kurgulanmalıdır.
- ▶ Toplu ulaşım öncelik verilmelidir.
- ▶ İstanbul dışında cazibe merkezleri oluşturulmalıdır.
- ▶ Nüfus Planlaması Yapılmalıdır.
- ▶ Su Havzaları, ormanlık alanlarda yapılaşma durdurulmalıdır.
- ▶ Toprak, hava, su kirliliği önlem mekanizmaları geliştirilmelidir.
- ▶ Aşırı betonlaşma durdurulmalıdır.
- ▶ Rant için değil Halk için şehircilik anlayışı benimsenmelidir.

‘KÖPRÜ’DEN ÖNCE SON ÇIKIŞ:

**▶ MEGA PROJELER
DURDURULMALIDIR!**

KAYNAKÇA

- ▶ Şehir Plancıları Odası 3. Köprü Raporu
- ▶ TMMOB İstanbul İl Koordinasyon Kurulu 3. Havalimanı Raporu
- ▶ Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi (Avrupa Yakası Su Havzaları Teknik Tespit Raporu)
- ▶ TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi İstanbul'daki İçme ve Kullanma Suyu Havzaları'nda Arazi Kullanımı-KAYA Axelle, KIZILDERE Menekşe)
- ▶ İstanbul'un Su Krizi ve Kolektif Çözüm Önerileri (Dr. Akgün İlhan, Dursun Yıldız, Fatma Zişan Tokaç, Prof. Dr. Mehmet Levent Kurnaz, Prof. Dr. Murat Türkeş)
- ▶ DirenÇevre Politik Ekoloji Çalışma Grubu Türkiye'nin Çevre İhtilafları Haritası

TEŐEKKÜRLER...

- ▶ Prof. Dr. Beyza Üstün
- ▶ Prof. Dr. Dođanay Tolunay
- ▶ Prof.Dr. Naci Görür